

Med eller uten ære?

Ralph Hewins svarer Alf Larsen

Herr redaktør.

Jaså, hvis Alf Larsen hadde skrevet min bok, «Quisling, profet uten ære» ville han ha kalt den «Sett fra månen». («Farmand», 11/3-67). Da jeg selv var nærmere brennpunktet i moderne norsk historie i «april dagene» 1940, må det være meg tillatt å korrigere noen av misforståelsene i hans anmeldelse av min bok:

(1) «Hele vår administrasjon blev slått i stykker, alle embedsmenn kastet ut . . . hele samfunnet omstøpt efter Vidkun Quislings firkantede idéer . . . og alt med vold og makt. Og alt mot et folks overveldende flertall . . . av NS altså, ikke av tyskerne.»

Nonsens. Siviladministrasjonen fortsatte å funksjonere internt, med små forandringer, under hele okkupasjonen — særlig tilførselen av matvarer som sikret en bedre folkehelse. Dyktige fylkesmenn, som Eivind Blehr i Oslo og min forlegger, Hans S. Jacobsen i Østfold, reduserte tyskernes plyndring effektivt. En administrasjon som besørget de løpende forretninger ble overlevert av NS i mai 1945, inklusive politiet.

Kaos og rot ble opprinnelig skapt av regjeringen da den flyktet over hals og hode, og det øket under det illegale administrasjonsråd, den kommissariske regjering, som Quisling ikke var medlem av. Ge-

skjeftige personer som Berg innen rettsvesenet, Berggrav innen kirken og Seip i undervisningsvesenet, gjorde vondt verre uten å forkorte krigen med et sekund, uten å frelse nasjonens sjel og uten å oppnå annet enn at nasjonen ble varig splittet.

(2) «1% av folket med NS, hele resten forbitrede motstandere.»

Igjen nonsens. Berg, Berggrav og andre av Administrasjonsrådets arkitekter forsøkte å få kong Haakon avsatt i juni, og med et flertall av 82 mot 48 stemte stortingsmennene faktisk for dette i september. Ingen «motstand» av betydning forekom før våren 1942, da krigslykken begynte å vende seg mot tyskerne, og fragmentene av den såkalte «hjemmefront» ble først koordinert sent i 1944 (av Berg som «rodde» raskt) da krigen nesten var slutt. Jacob Worm-Müller skriver i «Norway Revolts Against the Nazis» (p. 32): «In June (1940) they (the Germans) had a chance of coming to an agreement with us.»

På samme måte som Koht og Trygve Lie i London, følte de fleste nordmenn at «dette ikke er vår krig», slik også Mountevans, De Wiart og jeg kunne registrere i april 1940. Selv på V-dagen var der ikke fler enn 140 000 medlemmer av «hjemmefronten» (sannsynligvis neppe mer enn 100 000), mens der finnes

58

Farmand 13/5 - 1967

hele 130 000 navn i det såkalte «landssvikkartotek». Dette tyder på at NS var i flertall blant aktivistene under okkupasjonen — mellom 1/5 og 1/6 av hele befolkningen hvis man medregner NS-familiene og deres pårørende. Det er åpenbart at beregningen «omkring 60 000 personer — eller 2 pst. av den norske befolkning», ligger langt under det faktiske antall NS-medlemmer. (Se politifullmektig Trygve D. Tharaldsen i «Morgenposten», 10. og 11. april 1967.) Hvis menneskekjærlige NS-funksjonærer (for å minimalisere represaliene) ikke hadde ødelagt listene over ansøkere om medlemskap, ville tallet overstegget 130 000 og omfattet mange av de mest respekterte navn i Norge i dag.

(3) «Quislings vanvittige adferd (fra første stund vanvittig og dum).»

Et typisk eksempel på norsk akademisk «dobbelttenkning». I samme avsnitt skriver Alf Larsen:

«Det eneste som er godt i Hewins bok er skildringen av bakgrunden for og motivene til Quislings holdning (Russland, kommunistfaren, det brukne gjevners politikk osv.)»

Til sammen utgjør disse to påstander et paradoks. Alle Norges vanskeligheter utsprang fra denne «bakgrunn» som skapte den situasjon hvor Quisling eller en eller annen ansett nordmann måtte fylle det

tomrom regjeringen hadde etterlatt. Det var enhver nordmanns rett og plikt å stå frem for å forhindre unødige ødeleggelser og bevare de siste rester av selvstendighet, lov og orden etter kl. 19.30 den 9. april da man hadde fått bekreftet at konge og regjering var på vei til Sverige. Dette syn understøttes av den svenske internasjonale juristkommissjon som frikjenner både Quisling og administrasjonen. Så langt fra å være «dum», reddet Quisling landet da regjeringen ikke gjorde noe for å stanse håpløs motstand fra isolerte enheter som handlet på egenhånd. Hans improvisasjoner var legale, patriotiske og (som Berg erklærte) humane.

(4) «Vi har kritisert rettsoppgjøret og den usle forfølgelse efterat alt var opp- og avgjort.»

Skulle det da ikke være på tide at De, Alf Larsen, hoppet ned fra Deres mentale og fysiske barrikade på Tjøme for å fjerne «landssvikk»-stemplet fra 90 000 harmløse NS-medlemmer før 25-årsdagen for den britiske «frigjøring» av landet? Dette ville være en nyttig begynnelse på en rensking av Quisling for den ubeviste anklage for forræderi og til å gjenreise Norges gode navn. Vi klarer aldri å bygge opp en lykkelig vestlig verden så lenge gamle sår holdes åpne lenge efter at blodet fløt.

Liphook, Hants

Ralph Hewins